

30 Νοεμβρίου, 1992

[ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΘΕΟΦΑΝΩ ΜΑΡΚΙΔΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Συνεκδικαζόμενες Υποθέσεις
Αρ. 512/91, 553/91 & 821/91).

Ακυρωτική Απόφαση Ανωτάτου Δικαστηρίου — Επανεξέταση —
Ουσιώδης χρόνος.

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Προθεσμία —
Έναρξη — Η γνώση του προσφεύγοντα επί μη δημοσιευτέων 5
πράξεων — Τεκμήρια γνώσεως — Βάρος αποδείξεως — Εν
αμφιβολία υπέρ του αιτητή-πολίτη.

Διοικητικό Δίκαιο — Γενικές Αρχές — Αρχή της χρηστής διοίκησης
— Φαινόμενο αμεροληψίας των διοικητικών οργάνων — Έλλειψη 10
αμεροληψίας — Μέσα και βάρος αποδείξεως — Γενικές αρχές και
η μη τήρησή τους στην κριθείσα περίπτωση.

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Λόγοι
ακυρώσεως — Έλλειψη δέουσας έρευνας — Πλάνη περί τα 15
πράγματα.

Οργανισμοί Δημοσίου Δικαίου — Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
— Υπάλληλοι — Προαγωγές — Προσόντα — Το προσόν της 20
γνώσης της αγγλικής γλώσσας — Πλημμελής έρευνα της κατοχής
του στην κριθείσα περίπτωση.

Οργανισμοί Δημοσίου Δικαίου — Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
— Υπάλληλοι — Προαγωγές — Αρχαιότητα — Πλάνη στη μέθοδο 25
υπολογισμού της — Ουσιώδης ενόψει και του ότι η αρχαιότητα
συνιστά ένα από τα τρία θεσμοθετημένα κριτήρια προαγωγής.

Οι αιτητές ζήτησαν με τις συναφείς προσφυγές τους την ακύρωση της προαγωγής των δύο ενδιαφερομένων μερών στη θέση Ανώτερου Τουριστικού Λειτουργού αντ' αυτών.

5 'Ηταν η δεύτερη φορά που τα ενδιαφερόμενα μέρη προάγονταν στις επίδικες θέσεις αφού μεσολάβησε η ακύρωση των αρχικών προαγωγών με βάση την *Ρ.Ι.Κ. ν. Καραγιώργη κ.ά.* περί αντισυνταγματικότητας του Ν. 149/88.

10 Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

1. Η επίδικη πράξη εκδόθηκε μετά από επανεξέταση των
προαγωγών στις επίδικες θέσεις, προς συμμόρφωση με
15 αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η νέα πράξη που εκδίδεται μετά από ακυρωτική απόφαση, αμάγεται στο χρόνο έκδοσης της παλαιάς, εξαλείφει ex tunc την προσβαλλόμενη πράξη ή απόφαση και επαναφέρει τα πράγματα στο πραγματικό και νομικό καθεστώς του
20 χρόνου έκδοσης της διοικητικής πράξης που ακυρώθηκε.

Η διοίκηση έχει καθήκον να επανεξετάσει το θέμα και να προβεί σε νέα κρίση, πάντοτε με βάση το καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο λήψης της ακυρωθείσας πράξης. Το
25 καθεστώς αυτό στην υπό κρίση υπόθεση ήταν η συνεδρίαση της Επιτροπής Προσωπικού του Οργανισμού κατά την οποία λήφθηκε η πρώτη ακυρωθείσα απόφαση.

2. Σύμφωνα με το Άρθρο 146.3 του Συντάγματος, η προσφυγή
30 ασκείται εντός 75 ημερών από την ημέρα της δημοσίευσης της απόφασης ή από την ημέρα κατά την οποία η πράξη ή η παράλειψη περιήλθε σε γνώση του προσφεύγοντα.

Με βάση τα πιο πάνω, όταν η πράξη δεν είναι δημοσιευτέα,
35 η προθεσμία αρχίζει από την ημέρα που αυτή περιήλθε σε γνώση του αιτητή. Η γνώση κινεί την προθεσμία της αίτησης ακύρωσης όταν αυτή είναι πλήρης και μπορεί να συναχθεί με ασφάλεια από τα στοιχεία του φακέλου ή από τις συνθήκες της κάθε υπόθεσης. Πλήρης είναι η γνώση που
40 επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο να διαγνώσει με βεβαιότητα και ακρίβεια την υλική ή την ηθική ζημιά την οποία υφίσταται από την πράξη.

Νομολογιακά έχουν καθιερωθεί ορισμένα τεκμήρια
45 πλήρους γνώσης, όπως η υποβολή από τον ενδιαφερόμενο

αίτησης θεραπείας ή ιεραρχικής προσφυγής. Το βάρος αποδείξεως της ύπαρξης γνώσης από τον αιτητή φέρει ο διάδικος που προβάλλει τον ισχυρισμό πως η προσφυγή καταχωρίστηκε εκπρόθεσμα. Σε περίπτωση αμφιβολίας, το Δικαστήριο κλίνει πάντοτε υπέρ του αιτητή-πολίτη.

5

Οι καθ' ων η αίτηση, στους ώμους των οποίων πίπτει το βάρος απόδειξης, δεν έχουν προσκομίσει οποιαδήποτε μαρτυρία η οποία να αποδεικνύει ικανοποιητικά στο Δικαστήριο ότι ο αιτητής είχε πλήρη γνώση του περιεχομένου της επίδικης απόφασης πριν την κοινοποίηση σ' αυτόν της επιστολής του Κ.Ο.Τ.

10

3. Είναι βασική αρχή ότι τα όργανα τα οποία συμμετέχουν σε μια διαδικασία έκδοσης διοικητικής πράξης, πρέπει να εμφανίζονται ότι λειτουργούν αμερόληπτα και εάν αποδειχθεί το αντίθετο, η σχετική πράξη ακυρώνεται. Η έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να αποδεικνύεται με επαρκή βεβαιότητα είτε από γεγονότα που προκύπτουν από διοικητικά έγγραφα, είτε από ασφαλή συμπεράσματα που συνάγονται από τέτοια γεγονότα. Το βάρος απόδειξης έχει εκείνος που ισχυρίζεται την ύπαρξη προκατάληψης και ο οποίος θα πρέπει να παρουσιάσει συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά και στοιχεία για θεμελίωση διάθεσης και μεροληψίας.

15

20

25

Οι αρχές που διέπουν το θέμα μπορούν να συνοψιστούν ως ακολούθως:

(α) Τα όργανα που μετέχουν στη διαδικασία έκδοσης μιας διοικητικής πράξης πρέπει να λειτουργούν αμερόληπτα. 'Αν αποδειχθεί το αντίθετο, η πράξη ακυρώνεται.

30

(β) Η έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να αποδεικνύεται με επαρκή βεβαιότητα.

35

(γ) Σε περίπτωση που η προσβαλλόμενη για προκατάληψη πράξη εκδόθηκε από τη Δημόσια Υπηρεσία ή άλλο διορίζον όργανο, πρέπει να εξετάζεται κατά πόσον τα σχετικά με την πράξη της προκατάληψης γεγονότα βρισκόνταν ενώπιον του οργάνου και κατά πόσον το όργανο αυτό προέβη στη δέουσα έρευνα. Εάν έγινε η δέουσα έρευνα, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον η ενδιάμεση απόφαση ήταν σύμφωνη με το νόμο, εάν ασκήθηκε ορθά η διακριτική ευχέρεια του

40

αρμοδίου οργάνου και εάν η απόφαση ήταν εύλογα επιτρεπτή. Εάν η ενδιάμεση απόφαση αναφορικά με την προκατάληψη ήταν εύλογα επιτρεπτή υπό τις περιστάσεις, το Δικαστήριο δεν επεμβαίνει.

5

4. Σύμφωνα με τις βασικές αρχές του διοικητικού δικαίου και της χρηστής διοίκησης, το αρμόδιο όργανο έχει επιτακτική υποχρέωση να προβαίνει σε ολοκληρωμένη και ενδελεχή έρευνα, ούτως ώστε όλα τα ουσιώδη γεγονότα και στοιχεία να βρίσκονται ενώπιόν του κατά το χρόνο λήψης της απόφασης. Γεγονότα τα οποία τίθενται ενώπιον του αποφασίζοντος οργάνου μετά τη λήψη απόφασης, δεν δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι διεξήχθη κατάλληλη έρευνα, για το λόγο ότι κατά τον κρίσιμο χρόνο λήψης της επίδικης απόφασης, η πραγματική κατάσταση δεν ήταν πλήρης. Παράλειψη διεξαγωγής της δέουσας έρευνας, οδηγεί σε στέρηση γνώσης ουσιωδών πραγματικών γεγονότων, η οποία ισοδυναμεί με πλάνη περί τα πράγματα.

10

15

20

Παρόλον ότι όλα τα σχετικά στοιχεία και περιστατικά βρίσκονταν ενώπιόν της, η Επιτροπή παρέλειψε εν προκειμένω να διεξαγάγει τη δέουσα έρευνα και η ενδιάμεση απόφαση στην οποία κατέληξε, δεν ήταν εύλογα επιτρεπτή. Η Επιτροπή είχε καθήκον να διερευνήσει τους ισχυρισμούς του αιτητή και να καταλήξει σε συγκεκριμένο πόρισμα, πριν από τη λήψη της επίδικης απόφασης.

25

5. Το Διοικητικό Συμβούλιο στη συνεδρίασή του της 12.4.91, ανέφερε πως έλαβε υπόψη τα προσόντα των υποψηφίων, εν έκαμε όμως καμιά απολύτως μνεία για οποιαδήποτε έρευνα που έγινε για να διαπιστωθεί η κατοχή του προσόντος της αγγλικής γλώσσας, ούτε και τα στοιχεία του φακέλου του κρίσιμου ενδιαφερόμενου μέρους δηλώνουν ότι υπήρχε η απαιτούμενη καλή γνώση της αγγλικής.

30

35

Η έρευνα του Συμβουλίου ως προς το απαιτούμενο αυτό προσόν του Σχεδίου Υπηρεσίας, ήταν πλημμελής.

40

6. Η αρχαιότητα του δεύτερου ενδιαφερόμενου μέρους έναντι της αιτήτριας ήταν 18 μήνες και όχι 7 χρόνια, όπως αποφάνθηκε η Επιτροπή.

Επειδή η αρχαιότητα συνιστά ένα από τα τρία θεσμοθετημένα κριτήρια προαγωγής και επειδή, όπως

γίνεται φανερό από τα πρακτικά της Επιτροπής, αυτή είχε ασκήσει αποφασιστική επίδραση στην υπέρ των ενδιαφερομένων μερών επιλογή, κρίνεται ότι η πλάνη που είχε επιλογώσει στη μέθοδο υπολογισμού της υπήρξε ουσιώδης και άσκησε ουσιώδη επίδραση στη λήψη της επίδικης απόφασης.

5

Οι προσφυγές επιτυγχάνουν με έξοδα.

Αναφερόμενες Υποθέσεις:

10

P.I.K. και Άλλοι ν. Καραγιώργη και Άλλων (1991) 3 Α.Α.Δ. 159·

Δημοκρατία κ.ά. ν. Στυλιανού κ.ά. (1990) 3 Α.Α.Δ. 2427·

15

Παπαδόπουλος ν. Δημοκρατίας (1989) 3(B) Α.Α.Δ. 973·

Χριστοφή ν. Δημοκρατίας (1989) 3(Δ) Α.Α.Δ. 2245·

20

Δημοκρατία ν. Πιτσιλλίδης κ.ά. (1990) 3 Α.Α.Δ. 4330·

Republic ν. Safirides (1985) 3 C.L.R. 163·

Paschalis ν. Republic (1988) 3(C) C.L.R. 1897·

25

HadjiCosta ν. Republic (1974) 3 C.L.R. 1·

Panayides and Others ν. Republic (1987) 3 C.L.R. 1253·

Neophytou ν. Republic (1964) 3 C.L.R. 280·

30

Kariolou ν. Municipality of Kyrenia (1971) 3 C.L.R. 455·

Ploussiou ν. Central Bank (1982) 3 C.L.R. 230·

Kritiotis ν. Paphos Municipality (1986) 3 C.L.R. 322·

35

Christou ν. Republic (1980) 3 C.L.R. 437·

Soteriades and Others ν. Republic (1983) 3 C.L.R. 921·

40

Ioannides and Others ν. Republic (1989) 3(A) C.L.R. 278·

Χρίστου κ.ά. ν. Δημοκρατίας (1989) 3(Δ) Α.Α.Δ. 2111·

45

Σάββα ν. Δημοκρατίας (1989) 3(Δ) Α.Α.Δ. 2037·

Χριστοδουλίδου ν. Δημοκρατίας (1992) 4 Α.Α.Δ. 3309·

Christides v. Republic (1966) 3 C.L.R. 732·

Jordanou v. P.S.C. (1967) 3 C.L.R. 245·

5 *Mikellidou v. Republic (1981) 3 C.L.R. 461·*

Skaroullis and Another v. Republic (1984) 3 C.L.R. 554·

10 *Ηλιάδης κ.ά. ν. Χριστοφή (1991) 3 Α.Α.Δ. 25·*

Χαραλαμπίδης ν. Δημοκρατίας (1991) 4(Δ) Α.Α.Δ. 3239·

Γεωργίου κ.ά. ν. Δημοκρατίας (Αρ.2) (1989) 3(Γ) Α.Α.Δ. 1822·

15 *ΧατζηΒασιλείου και Άλλοι ν. Α.ΤΗ.Κ. (1992) 4 Α.Α.Δ. 4136·*

Christodoulidou v. Republic (1986) 3 C.L.R. 283.

Προσφυγές.

20

Προσφυγές εναντίον της απόφασης των καθ' ων η αίτηση ημερομηνίας 12.4.1991, με την οποία προάχθηκαν τα ενδιαφερόμενα μέρη στη μόνιμη θέση Ανώτερου Τουριστικού Λειτουργού στον Κ.Ο.Τ., από 1.1.1990, αντί και/ή στη θέση των αιτητών.

25

Α. Κωνσταντίνου, για την αιτήτρια στην 512/91.

30

Γ. Κολοκασίδης για Σκορδή και Παπαπέτρου, για την αιτήτρια στην 553/91.

Π. Πολυβίου, για τον αιτητή στην 821/91.

35

Α. Ι. Δικηγορόπουλος, για τους καθ' ων η αίτηση.

Cur.adv. vult.

40

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, Δ.: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Με τις προσφυγές αυτές που συνεδικάστηκαν γιατί στρέφονται εναντίον της ίδιας διοικητικής πράξης και παρουσιάζουν κοινά σημεία γεγονότων και νόμου, οι αιτητές ζητούν από το Δικαστήριο την πιο κάτω θεραπεία:

· "Δήλωση του Δικαστηρίου πως η πράξη και/ή

απόφαση των καθ' ων η αίτηση, που λήφθηκε στις 12.4.91, με την οποία προάχθηκαν τα ενδ. μέρη Στέλιος Πιτσιλλίδης και Κρίνος Χατζηγεωργίου στη μόνιμη θέση Ανώτερου Τουριστικού Λειτουργού στον Κ.Ο.Τ., από 1.1.90, αντί και/ή στη θέση των αιτητών, είναι άκυρη, παράνομη και στερημένη οποιουδήποτε έννομου αποτελέσματος." 5

Σύμφωνα με απόφαση της Επιτροπής Προσωπικού ημερ. 5.12.89, τα ενδιαφερόμενα μέρη στις παρούσες προσφυγές, Πιτσιλλίδης και Χατζηγεωργίου, προάχθηκαν από την 1.1.90 στις μόνιμες θέσεις Ανώτερου Τουριστικού Λειτουργού. Εναντίον της πιο πάνω απόφασης της Επιτροπής, καταχωρίστηκαν οι με αρ. 77/90, 106/90, 113/90 και 119/90 προσφυγές. 10 15

Το Ανώτατο Δικαστήριο στις 2.4.91 κήρυξε την απόφαση της Επιτροπής του Κ.Ο.Τ. άκυρη, για το λόγο ότι λήφθηκε από όργανο μη νόμιμα συγκροτημένο, με βάση την απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση *P.I.K. ν. Καραγιώργη κ.ά.*, Α.Ε. Αρ. 1163, 1178 και 1179, ημερ. 14.2.91, η οποία κήρυξε αντισυνταγματική τη συγκρότηση των Συμβουλίων των Ημικρατικών Οργανισμών βάσει του Ν. 149/88 και τις πράξεις που εκδόθηκαν δυνάμει αυτού άκυρες. 20 25

Το θέμα πλήρωσης των δυο θέσεων Ανώτερου Τουριστικού Λειτουργού εξετάστηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού στη συνεδρία του με ημερ. 12.4.91 (Τεκμήριο 3 στην ένσταση). Το Συμβούλιο μελέτησε κατ' αρχή το Σημείωμα της Γενικού Διευθυντή ημερ. 10.4.91 (Τεκμήριο 2) και ακολούθως προχώρησε στην επανεξέταση του θέματος των προαγωγών στις επίδικες θέσεις, με βάση το νομικό και πραγματικό καθεστώς που ίσχυε κατά την ημερομηνία λήψης της απόφασης, η οποία ακυρώθηκε από το Δικαστήριο. Το Συμβούλιο προέβη στην αξιολόγηση των υποψηφίων και αφού έλαβε υπόψη τα καθήκοντα και τις ευθύνες της θέσης και τα απαιτούμενα γι' αυτή προσόντα, όπως διαλαμβάνονταν στο Σχέδιο Υπηρεσίας, εξέτασε τα ουσιαώδη στοιχεία από τους προσωπικούς και εμπιστευτικούς φακέλους των υποψηφίων και έλαβε υπόψη τις κρίσεις και συστάσεις των προϊσταμένων, 30 35 40

- όπως είχαν εκφραστεί στη συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου ημερ. 5.12.89. Στο σημείο αυτό το Συμβούλιο έλαβε υπόψη του ότι οι διατάξεις του Κανονισμού 15(3) των περί Κ.Ο.Τ. (Διάρθρωσις, και Όροι Υπηρεσίας)
- 5 Κανονισμών του 1970, δεν μπορούσαν να εφαρμοσθούν, λόγω του ότι οι θέσεις του Οργανισμού δεν ήταν κατανοημένες σε Τμήματα, αλλά η τοποθέτηση των υπαλλήλων του Οργανισμού εγίνετο με βάση τις ανάγκες της Υπηρεσίας. Το Συμβούλιο, αφού μελέτησε τα
- 10 προσόντα και την αρχαιότητα των υποψηφίων και έλαβε υπόψη τις εμπιστευτικές τους εκθέσεις στο σύνολό τους, έκρινε ότι με βάση τα καθιερωμένα κριτήρια, αξία, προσόντα, αρχαιότητα, στο σύνολό τους, τα ενδιαφερόμενα μέρη Κρίνος Χατζηγεωργίου και Στέλιος
- 15 Πιτσιλλίδης, υπερείχαν των άλλων υποψηφίων και ήταν καταλληλότεροι για προαγωγή. Ενόψει τούτου, το Συμβούλιο αποφάσισε όπως τα ενδιαφερόμενα μέρη Πιτσιλλίδης και Χατζηγεωργίου, προαχθούν στη μόνιμη θέση Ανώτερου Τουριστικού Λειτουργού αναδρομικά από
- 20 1.1.90.

- Η επίδικη πράξη εκδόθηκε μετά από επανεξέταση των προαγωγών στις επίδικες θέσεις, προς συμμόρφωση με αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η νέα πράξη που
- 25 εκδίδεται μετά από ακυρωτική απόφαση, ανάγεται στο χρόνο έκδοσης της παλαιάς, εξαλείφει ex tunc την προσβαλλόμενη πράξη ή απόφαση και επαναφέρει τα πράγματα στο πραγματικό και νομικό καθεστώς του χρόνου έκδοσης της διοικητικής πράξης που ακυρώθηκε.
- 30 (Βλ. *Δημοκρατία ν. Ανδρέα Στυλιανού κ.ά.*, Α.Ε. Αρ. 1028, 1029 & 1034, ημερ. 10.7.90, *Χρίστος Παπαδόπουλος ν. Δημοκρατίας*, Υπ. Αρ. 125/86, ημερ. 25.4.89, *Δρ. Χρυσόστομος Χριστοφή ν. Δημοκρατίας*, Υπ. Αρ. 343/88, ημερ. 30.9.89, *Δημοκρατία ν. Αλέκου Πιτσιλλίδη κ.ά.*, Α.Ε.
- 35 Αρ. 1086, ημερ. 13.12.90). Η διοίκηση έχει καθήκον να επανεξετάσει το θέμα και να προβεί σε νέα κρίση, πάντοτε με βάση το καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο λήψης της ακυρωθείσας πράξης (Βλ. *Republic ν. Safirides* (1985) 3 C.L.R. 163, 170, *Paschalis ν. Republic*, Υπ. Αρ. 570/88,
- 40 ημερ. 17.10.88). Το καθεστώς αυτό στην υπό κρίση υπόθεση ήταν η συνεδρίαση της Επιτροπής Προσωπικού του Οργανισμού ημερ. 5.12.89, κατά την οποία λήφθηκε η πρώτη ακυρωθείσα απόφαση.

Εναντίον της επίδικης απόφασης προβλήθηκαν οι ακόλουθοι λόγοι ακύρωσης:

1) Η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε με διαδικασία αντίθετη προς τον Κανονισμό 15(3) των περί Κ.Ο.Τ. (Διάρθρωσις και Όροι Υπηρεσίας) Κανονισμών του 1970. Οι καθ' ων η αίτηση όφειλαν, με βάση τον πιο πάνω Κανονισμό, να αποφασίσουν πρώτα το Τμήμα "εν τω οποίω η κενή θέσις" και στη συνέχεια να καλέσουν τον Προϊστάμενο του Τμήματος αυτού να προβεί στις συστάσεις του για τους υποψηφίους. Αντ' αυτού οι καθ' ων η αίτηση κάλεσαν όλους τους Προϊσταμένους των Τμημάτων να εκφέρουν τις απόψεις τους για τους υφισταμένους τους υποψηφίους με την παραπλανητική αιτιολογία ότι οι θέσεις του Οργανισμού δεν ήταν κατανεμημένες σε Τμήματα. 5
10
15

2) Οι καθ' ων η αίτηση δεν διενήργησαν οποιαδήποτε έρευνα για να διαπιστώσουν την κατοχή από μέρος των υποψηφίων των απαιτούμενων από το Σχέδιο Υπηρεσίας προσόντων και ειδικότερα δεν διερεύνησαν καθόλου την κατοχή από το ενδιαφερόμενο μέρος Χατζηγεωργίου του προσόντος της καλής γνώσης της Αγγλικής γλώσσας. 20

3) Κοινή εισήγηση των αιτητριών Μαρκίδου και Συμεού ήταν ότι υπερείχαν έκδηλα, τουλάχιστον, έναντι του ενδιαφερόμενου μέρους Χατζηγεωργίου, γιατί διέθεταν καλύτερη βαθμολογία στις εμπιστευτικές τους εκθέσεις, είχαν τη σύσταση των Προϊσταμένων τους, ήταν κάτοχοι πανεπιστημιακών διπλωμάτων και είχαν ευμενή σχόλια στις εμπιστευτικές τους εκθέσεις, εν αντιθέσει προς τα δυσμενή σχόλια που είχε ο Χατζηγεωργίου στις εμπιστευτικές του εκθέσεις των ετών 1985 και 1986. 25
30

4) Οι καθ' ων η αίτηση εφάρμοσαν λανθασμένα το άρθρο περί αρχαιότητας. Ο πεπλανημένος τρόπος υπολογισμού της αρχαιότητας οδήγησε την επίδικη απόφαση σε ακυρότητα, λόγω ουσιώδους πραγματικής πλάνης, για το λόγο ότι ο παράγοντας αυτός υπήρξε καθοριστικής σημασίας και άσκησε ουσιαστική επίδραση στην υπέρ των ενδιαφερομένων μερών τελική απόφαση επιλογής. 35
40

5) Τα σχετικά με την ύπαρξη προκατάληψης και έλλειψης αμεροληψίας από μέρους του αξιολογούντος λειτουργού του αιτητή Καριόλου στοιχεία και ισχυρισμοί, δεν έτυχαν οποιασδήποτε διερεύνησης από τους καθ' ων η αίτηση, κατά παράβαση των σχετικών νομολογιακών αρχών και κανόνων χρηστής διοίκησης.

6) Η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε καθ' υπέρβαση και κατάχρηση εξουσίας, πλήρη έλλειψη έρευνας, έλλειψη επαρκούς αιτιολογίας και ήταν προϊόν πλάνης περί τα πράγματα και το νόμο.

Ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση ήγειρε προδικαστική ένσταση, ισχυριζόμενος ότι η προσφυγή με αρ. 821/91 είχε καταχωριστεί εκπρόθεσμα. Ο αιτητής στην πιο πάνω προσφυγή, υποστήριξε, είχε λάβει γνώση της προσβαλλόμενης απόφασης μέσω της επιστολής που στάληκε από τη Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού προς τον Πρόεδρο της Συντεχνίας των υπαλλήλων του Κ.Ο.Τ., με ημερ. 18.5.91 (Τεκμήριο 4 στην ένσταση): συνεπώς, η επιστολή των καθ' ων η αίτηση ημερ. 18.7.91, την οποία ο αιτητής προσέβαλε με την προσφυγή του, δεν ήταν εκτελεστή, αλλά βεβαιωτική του περιεχομένου της επιστολής με ημερ. 18.5.91.

Αντικρούοντας τα πιο πάνω, ο δικηγόρος του αιτητή υποστήριξε πως, η επιστολή του Κ.Ο.Τ. προς τον αιτητή με ημερ. 18.7.91 (Τεκμήριο Α στην αίτηση), ήταν η μόνη κοινοποίηση η οποία επέτρεπε σ' αυτόν να διαγνώσει με πλήρη βεβαιότητα και ακρίβεια το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης πράξης, συνεπώς, αυτή ήταν και η μόνη εκτελεστή.

Σύμφωνα με το άρθρο 146.3 του Συντάγματος, η προσφυγή ασκείται εντός 75 ημερών από την ημέρα της δημοσίευσης της απόφασης ή από την ημέρα κατά την οποία η πράξη ή η παράλειψη περιήλθε σε γνώση του προσφεύγοντα.

Με βάση τα πιο πάνω, όταν η πράξη δεν είναι δημοσιευτέα, η προθεσμία αρχίζει από την ημέρα που αυτή περιήλθε σε γνώση του αιτητή. Η γνώση κινεί την προθεσμία της αίτησης ακύρωσης όταν αυτή είναι πλήρης

και μπορεί να συναχθεί με ασφάλεια από τα στοιχεία του φακέλου ή από τις συνθήκες της κάθε υπόθεσης. Πλήρης είναι η γνώση που επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο να διαγνώσει με βεβαιότητα και ακρίβεια την υλική ή την ηθική ζημιά την οποία υφίσταται από την πράξη. (Βλ. *Had-jicosta v. Republic* (1974) 3 C.L.R. 1, *Panayides & Others v. Republic* (1987) 3 C.L.R. 1253, Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (1929-1959), σελ. 253 και Τσάτσος, "Αίτησις Ακυρώσεως", 1971, Έκδοση Τρίτη, σελ. 74). Νομολογιακά έχουν καθιερωθεί ορισμένα τεκμήρια 5 10 15 20

πλήρους γνώσης, όπως η υποβολή από τον ενδιαφερόμενο αίτησης θεραπείας ή ιεραρχικής προσφυγής. Το βάρος αποδείξεως της ύπαρξης γνώσης από τον αιτητή φέρει ο διάδικος που προβάλλει τον ισχυρισμό πως η προσφυγή καταχωρίστηκε εκπρόθεσμα. (Βλ. *Neophytou v. Republic* (1964) 3 C.L.R. 280, *Kariolou v. Municipality of Kyrenia* (1971) 3 C.L.R. 455, *Ploussiou v. Central Bank* (1982) 3 C.L.R. 230, 235, 236). Σε περίπτωση αμφιβολίας, το Δικαστήριο κλίνει πάντοτε υπέρ του αιτητή-πολίτη. (Βλ. *Kritiotis v. Paphos Municipality* (1986) 3 C.L.R. 322).

Οι καθ' ων η αίτηση, στους ώμους των οποίων πίπτει το βάρος απόδειξης, δεν έχουν προσκομίσει οποιαδήποτε μαρτυρία η οποία να αποδεικνύει ικανοποιητικά στο Δικαστήριο ότι ο αιτητής είχε πλήρη γνώση του περιεχομένου της επίδικης απόφασης πριν την κοινοποίηση σ' αυτόν της επιστολής του Κ.Ο.Τ. με ημερ. 18.7.91. Συνεπώς, η προσφυγή με αρ. 821/91, θεωρείται ότι καταχωρίστηκε εμπρόθεσμα.

Ο αιτητής στην πιο πάνω προσφυγή, πρόβαλε σαν βασικό λόγο ακύρωσης της επίδικης απόφασης, την παράλειψη διεξαγωγής οποιασδήποτε έρευνας από το Διοικητικό Συμβούλιο προς την κατεύθυνση της εξακρίβωσης των ισχυρισμών του περί ύπαρξης προκατάληψης και έλλειψης αντικειμενικότητας στις εμπιστευτικές του εκθέσεις.

Στις 10.11.89, ο αιτητής Καριόλου υπέβαλε γραπτή ένσταση εναντίον της αξιολόγησης του αξιολογούντος λειτουργού του (βλ. Επισύναψη 2 στη γραπτή αγόρευση για τον αιτητή). Ο Γενικός Διευθυντής του Οργανισμού, με επιστολή του ημερ. 5.12.89, ζήτησε από τον αιτητή

περισσότερα στοιχεία, ώστε να καταστεί δυνατή η διερεύνηση του θέματος (Επισύναψη 3). Ανταποκρινόμενος ο αιτητής, απέστειλε την επιστολή με ημερ. 16.12.89 (Επισύναψη 4), στην οποία εξέθεσε συγκεκριμένο 5 περιστατικό, προς θεμελίωση των ισχυρισμών του.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Κ.Ο.Τ., κατά τη λήψη της πρώτης απόφασης, η οποία επίσης αποτελεί αντικείμενο αναθεωρητικού ελέγχου με βάση τις αρχές που διέπουν τη 10 δικαστική ακύρωση και επανεξέταση διοικητικών πράξεων, ανέφερε τα ακόλουθα σχετικά με το πιο πάνω θέμα:

"11. Υπόψη της Επιτροπής τέθηκε το περιεχόμενο 15 σημειώματος ημερ. 23.11.89 του κ. Γλ. Καριόλου το οποίο υπεβλήθη με το έντυπο της Εμπιστευτικής για αυτόν έκθεσης για το 1989, και το οποίο επισυνάπτεται ως Παράρτημα ΙΙΙ του πρακτικού αυτού. Η Επιτροπή έλαβε εν προκειμένω υπόψη της ότι:

20

(α) σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο των εμπιστευτικών εκθέσεων για τον κ. Γλ. Καριόλου, πέραν των απόψεων του αξιολογούντος λειτουργού, υπάρχει ενώπιόν της και η αξιολόγηση και κρίση του 25 προσυπογράφοντος λειτουργού καθώς και εκείνη του Γενικού Διευθυντή, και

25

(β) έχει ενώπιόν της τις ειδικές συστάσεις και του αξιολογούντος τον κ. Καριόλου λειτουργού, κ. Π. Βανέζη, (Παράρτημα Ι) οι οποίες κρίνονται καθόλα αντικειμενικές όσον και τις συστάσεις του κ. Μακρή και του Γενικού Διευθυντή για τον κ. Καριόλου.

30

Ο Γενικός Διευθυντής ανέφερε ότι μόλις περιήλθε σε 35 γνώση του το περιεχόμενο του σημειώματος του κ. Καριόλου, εξήτησε όπως τούτο ερευνηθεί με βάση την καθιερωμένη διαδικασία και ήδη ετέθη σε διαδικασία η διερεύνηση του θέματος.

35

Η Επιτροπή δεν έκρινε σκόπιμο να αναβληθεί η 40 πλήρωση των θέσεων μέχρι συμπληρώσεως της διαδικασίας, ως εισηγήθηκε ο Γενικός Διευθυντής, καθότι ήταν πεπεισμένη, βάσει των ενώπιόν της

40

στοιχείων ότι ο κ. Καριόλου δεν υπήρξε θύμα εχθρικής ή μη αντικειμενικής αξιολόγησης και ότι εν πάση περιπτώσει δεν θα μπορούσε να διαφοροποιήσει την απόφασή της ότι οι κ.κ. Πιτσιλλίδης και Χατζηγεωργίου υπερτερούν του κ. Καριόλου σε ό,τι αφορά τα καθιερωμένα κριτήρια στο σύνολό τους." 5

Είναι βασική αρχή ότι τα όργανα τα οποία συμμετέχουν σε μια διαδικασία έκδοσης διοικητικής πράξης, πρέπει να εμφανίζονται ότι λειτουργούν αμερόληπτα και εάν αποδειχθεί το αντίθετο, η σχετική πράξη ακυρώνεται. Η έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να αποδεικνύεται με επαρκή βεβαιότητα είτε από γεγονότα που προκύπτουν από διοικητικά έγγραφα, είτε από ασφαλή συμπεράσματα που συνάγονται από τέτοια γεγονότα. Τό βάρος απόδειξης έχει εκείνος που ισχυρίζεται την ύπαρξη προκατάληψης και ο οποίος θα πρέπει να παρουσιάσει συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά και στοιχεία για θεμελίωση εχθρικής διάθεσης και μεροληψίας. (Βλ. *Christou v. Republic* (1980) 3 C.L.R. 437, 451, 452, *Soteriades & Others v. Republic* (1983) 3 C.L.R. 921, 944, *Ioannides & Others v. Republic*, Υπ. Αρ. 501/86, 510/86 κ.λ.π., ημερ. 28.2.89, *Γιαννούλα Τάκη Χρίστου κ.α. ν. Δημοκρατίας*, Υπ. Αρ. 633/87, 697/87 και 748/87, ημερ. 23.9.89, *Κωνσταντίνος Σάββα ν. Ε.Δ.Υ.*, Υπ. Αρ. 102/87, ημερ. 16.9.89 και *Παναγιώτα Χριστοδουλίδου ν. Δημοκρατίας*, Υπ. Αρ. 402/91, ημερ. 22.9.92). 10 15 20 25

Οι αρχές που διέπουν το θέμα μπορούν να συνοψιστούν ως ακολούθως: 30

(α) Τα όργανα που μετέχουν στη διαδικασία έκδοσης μιας διοικητικής πράξης πρέπει να λειτουργούν αμερόληπτα. Αν αποδειχθεί το αντίθετο, η πράξη ακυρώνεται. 35

(β) Η έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να αποδεικνύεται με επαρκή βεβαιότητα. 40

(γ) Σε περίπτωση που η προσβαλλόμενη για προκατάληψη πράξη εκδόθηκε από τη Δημόσια Υπηρεσία

ή άλλο διορίζον όργανο, πρέπει να εξετάζεται κατά πόσον τα σχετικά με την πράξη της προκατάληψης γεγονότα βρίσκονταν ενώπιον του οργάνου και κατά πόσον το όργανο αυτό προέβη στη δέουσα έρευνα. Εάν έγινε η

5 δέουσα έρευνα, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον η ενδιαμέσση απόφαση ήταν σύμφωνη με το νόμο, εάν ασκήθηκε ορθά η διακριτική ευχέρεια του αρμοδίου οργάνου και εάν η απόφαση ήταν εύλογα επιτρεπτή. Εάν η

10 ενδιαμέσση απόφαση αναφορικά με την προκατάληψη ήταν εύλογα επιτρεπτή υπό τις περιστάσεις, το Δικαστήριο δεν επεμβαίνει.

Στην υπό εξέταση υπόθεση, παρά το γεγονός ότι η διαδικασία διερεύνησης των καταγγελιών του αιτητή είχε

15 ήδη κινηθεί πριν από τη συνεδρία της Επιτροπής της 5.12.89 και παρά την εισήγηση του ίδιου του Γενικού Διευθυντή να αναβληθεί η πλήρωση των θέσεων μέχρι συμπλήρωσης της διαδικασίας, η Επιτροπή δεν έκρινε σκόπιμο να αναβάλει την πλήρωση των θέσεων, καθότι

20 ήταν πεπεισμένη ότι ο αιτητής δεν υπήρξε θύμα εχθρικής αξιολόγησης και εν πάση περιπτώσει, δεν θα μπορούσε να διαφοροποιήσει την απόφασή της ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη υπερετρούσαν του αιτητή.

25 Σύμφωνα με τις βασικές αρχές του διοικητικού δικαίου και της χρηστής διοίκησης, το αρμόδιο όργανο έχει επιτακτική υποχρέωση να προβαίνει σε ολοκληρωμένη και ενδελεχή έρευνα, ούτως ώστε όλα τα ουσιώδη γεγονότα και στοιχεία να βρίσκονται ενώπιόν του κατά το χρόνο

30 λήψης της απόφασης. Γεγονότα τα οποία τίθενται ενώπιον του αποφασίζοντος οργάνου μετά τη λήψη απόφασης, δεν δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι διεξήχθη κατάλληλη έρευνα, για το λόγο ότι κατά τον κρίσιμο χρόνο λήψης της επίδικης απόφασης, η πραγματική

35 κατάσταση δεν ήταν πλήρης. Παράλειψη διεξαγωγής της δέουσας έρευνας, οδηγεί σε στέρηση γνώσης ουσιωδών πραγματικών γεγονότων, η οποία ισοδυναμεί με πλάνη περί τα πράγματα. (Βλ., μεταξύ άλλων, *Christos Christides v. Republic* (1966) 3 C.L.R. 732, *Iordanis Iordanou v. P.S.C.* (1967) 3 C.L.R. 245, *Mikellidou v. Republic* (1981) 3 C.L.R. 461, *Skapoullis & Another v. Republic* (1984) 3

40 C.L.R. 554, 565 και *Σπύρος Ηλιάδης κ.α. ν. Χρυσόστομος Χριστοφή*, Α.Ε. Αρ. 999 και 1001, ημερ. 17.1.91).

Έχω εξετάσει με προσοχή τους ισχυρισμούς του αιτητή σε συσχετισμό με την έρευνα της Επιτροπής και έχω καταλήξει ότι, παρόλον ότι όλα τα σχετικά στοιχεία και περιστατικά βρισκόνταν ενώπιόν της, η Επιτροπή παρέλειψε να διεξαγάγει τη δέουσα έρευνα και η ενδιάμεση απόφαση στην οποία κατέληξε, δεν ήταν εύλογα επιτρεπτή. Η Επιτροπή είχε καθήκον να διερευνήσει τους ισχυρισμούς του αιτητή και να καταλήξει σε συγκεκριμένο πόρισμα, πριν από τη λήψη της επίδικης απόφασης.

Το Σχέδιο Υπηρεσίας της επίδικης θέσης καθιστούσε την πολύ καλή ή/και καλή γνώση της Αγγλικής γλώσσας, ένα από τα απαραίτητα προσόντα για προαγωγή. Το επιχείρημα ότι η Επιτροπή δεν διενήργησε τη δέουσα έρευνα για να διαπιστώσει την κατοχή του προσόντος αυτού, επικεντρώθηκε κατά κύριο λόγο στο ενδιαφερόμενο μέρος Κρίνο Χατζηγεωργίου. Οι δικηγόροι των αιτητών έκαναν αναφορά στα Ερωθρά 65-70 του προσωπικού φακέλου του ενδιαφερόμενου μέρους, Ρ/16, υποβάλλοντας ότι από τα στοιχεία αυτά δεν προκύπτει η ύπαρξη καλής γνώσης της αγγλικής γλώσσας.

Ο Προϊστάμενος του ενδιαφερόμενου μέρους, προβαίνοντας στις συστάσεις του, πληροφόρησε την Επιτροπή ότι ο Χ"Γεωργίου έχει "πολύ καλή γνώση της Ελληνικής" και πως στην εκτέλεση των καθηκόντων του κάνει "ευρεία χρήση της αγγλικής καθώς και της γερμανικής", παραλείποντας όμως να καθορίσει και το επίπεδο αυτής της γνώσης. Το ενδιαφερόμενο μέρος είναι κάτοχος διπλωμάτων Σχολών της Δυτικής Γερμανίας και κάτοχος πιστοποιητικού Γερμανικής γλώσσας. Η γνώση του αναφορικά με τη γλώσσα αυτή, είναι γεγονός αυταπόδεικτο.

Έχω διεξέλθει με προσοχή τον προσωπικό φάκελο του ενδιαφερόμενου μέρους και δεν υπάρχει σ' αυτόν οποιοδήποτε πιστοποιητικό ή άλλο στοιχείο που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποκαλύπτει την απαιτούμενη γνώση της αγγλικής γλώσσας. (Βλ. *Σώζος Χαραλαμπίδης ν. Δημοκρατίας κ.α.*, Υπ. Αρ. 429/90, ημερ. 9.10.91). Το Διοικητικό Συμβούλιο στη συνεδρίασή του της 12.4.91, ανέφερε πως έλαβε υπόψη τα προσόντα των υποψηφίων, δεν έκανε όμως καμιά απολύτως μνεία για οποιαδήποτε

έρευνα που έγινε για να διαπιστωθεί η κατοχή του προσόντος της αγγλικής γλώσσας, ούτε και τα στοιχεία του φακέλου του ενδιαφερόμενου μέρους Χ"Γεωργίου δηλώνουν ότι υπήρχε η απαιτούμενη καλή γνώση της αγγλικής. (Βλ., *Γεωργίου κ.α. ν. Δημοκρατίας*, Υπ. Αρ. 213/84 κ.λ.π., ημερ. 31.7.89, *Χαράλαμπος Χ"Βασιλείου κ.α. ν. Α.ΤΗ.Κ.*, Υπ. Αρ. 923/91 και 971/91, ημερ. 3.11.92).

Με βάση τα πιο πάνω, κρίνω ότι η έρευνα του Συμβουλίου ως προς το απαιτούμενο προσόν (4) του Σχεδίου Υπηρεσίας, ήταν πλημμελής.

Επίκεντρο αμφισβήτησης στην υπό κρίση υπόθεση αποτέλεσε, επίσης, το ζήτημα του υπολογισμού της αρχαιότητας των υποψηφίων. Ο δικηγόρος της αιτήτριας στην προσφυγή 553/91, υπέβαλε πως οι καθ' ων η αίτηση ερμήνευσαν λανθασμένα το άρθρο 12 των περί Κ.Ο.Τ. (Διάρθρωσις και Όροι Υπηρεσίας) Κανονισμών του 1970, Κ.Δ.Π. 829/90 και λανθασμένα αποφάσισαν πως τα ενδιαφερόμενα μέρη υπερετερούσαν κατά πολύ της αιτήτριας Συμεού, επτά περίπου χρόνια, σε ό,τι αφορά την αρχαιότητα.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 12 των Κανονισμών:

"Εις περιπτώσεις καθ' ας η αρχαιότης αποτελεί σχετικόν παράγοντα εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, αι διατάξεις αι εφαρμοζόμεναι επί υπαλλήλων εν τη Δημοσία Υπηρεσία της Δημοκρατίας."

Σύμφωνα με το άρθρο 46(2) του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου του 1967, Ν. 33/67:

"εν περιπτώσει ταυτόχρονου διορισμού, προαγωγής ή αποσπάσεως εις την συγκεκριμένην θέσιν ή τάξιν της αυτής θέσεως η αρχαιότης κρίνεται συμφώνως προς την προηγούμενην αρχαιότητα των υπαλλήλων."

Η αιτήτρια Συμεού διορίστηκε στη θέση Τουριστικού Λειτουργού 2ης Τάξης την 1.1.79, ενώ το ενδιαφερόμενο μέρος Χ"Γεωργίου, διορίστηκε στην ίδια θέση την 1.7.77. Συνεπώς, η αρχαιότητα του Χ"Γεωργίου έναντι της

αιτήτριας ήταν 18 μήνες και όχι 7 χρόνια, όπως αποφάνθηκε η Επιτροπή.

Επειδή η αρχαιότητα συνιστά ένα από τα τρία θεσμοθετημένα κριτήρια προαγωγής και επειδή, όπως γίνεται φανερό από τα πρακτικά της Επιτροπής, αυτή είχε ασκήσει αποφασιστική επίδραση στην υπέρ των ενδιαφερομένων μερών επιλογή, κρίνεται ότι η πλάνη που είχε επιλοχωρήσει στη μέθοδο υπολογισμού της υπήρξε ουσιώδης και άσκησε ουσιώδη επίδραση στη λήψη της επίδικης απόφασης (Βλ. *Christodoulidou v. Republic* (1986) 3 C.L.R. 283). 5 10

Οι προσφυγές για τους πιο πάνω λόγους επιτυγχάνουν, γι' αυτό δεν θα υπεισέλθω στην εξέταση των υπόλοιπων λόγων ακύρωσης που προβλήθηκαν. 15

Η επίδικη απόφαση ακυρώνεται.

Οι καθ' ων η αίτηση να πληρώσουν τα έξοδα των αιτητών, τα οποία να υπολογιστούν από τον Πρωτοκολλητή. 20

Οι προσφυγές επιτυγχάνουν με έξοδα.